

Organització d'un mercat d'intercanvi de roba o joguines aprofitant alguna assignatura o projecte escolar

EL PROJECTE

L'**objectiu** d'aquesta proposta és conscienciar l'alumnat participant de l'impacte ambiental i social de les indústries de la moda i les joguines i promoure la reducció del consum d'aquests productes mitjançant la realització d'un mercat d'intercanvi.

Aquesta proposta va dirigida a l'alumnat d'educació primària i ESO, en el context d'una assignatura o en l'àmbit d'un projecte escolar. Es recomana tractar la temàtica de les joguines a primària i la de la roba a secundària, però aquesta decisió dependrà del professorat, en funció del seu criteri i dels interessos del grup.

La **durada** idònia d'aquesta proposta és de 2 mesos, ajustant-la sempre a la durada del projecte en el qual s'emmarqui.

El centre educatiu determinarà les **assignatures vinculades al projecte** tenint en compte la transversalitat i l'enriquiment d'aquesta vinculació. A l'ANNEX 1 es recopilen els continguts curriculars per poder fer aquest exercici.

Les **temàtiques a aprendre** durant el procés són les que estan estretament vinculades als mons de la moda i les joguines, com són la **producció, el consum i la reutilització i reciclatge** d'aquests objectes. La fase inicial consisteix a fer una recerca d'informació per grups —mitjançant diverses fonts d'informació— per respondre unes quantes preguntes. A l'ANNEX 2 s'especifiquen les fonts on trobar les respostes i consolidar l'aprenentatge sobre aquesta temàtica.

Posteriorment al treball de descoberta i aprenentatge, el professorat organitzarà un **mercat d'intercanvi** dins el centre educatiu amb la col·laboració de l'alumnat. També es proposa organitzar **accions complementàries** que promoguin un canvi d'hàbits relacionats amb el consum de roba i joguines, en funció dels interessos de l'alumnat i de les possibilitats que hi vegi el professorat, de manera que es plantegen com una **activitat totalment oberta**.

En aquest document es presenta la **proposta de continguts** a treballar amb aquest projecte. El professorat decidirà la manera més adient de tractar-los i en quin ordre fer-ho, tot prioritant els continguts en què calgui fer més èmfasi segons la realitat de l'entorn de l'alumnat i com els motivi la problemàtica.

PRESENTACIÓ DEL REpte

Organitzar un mercat d'intercanvi al centre educatiu i plantejar accions complementàries o que hi estiguin relacionades per promoure el consum responsable de roba i joguines.

OBJECTIUS DEL PROJECTE

- Allargar de la vida útil d'objectes d'ús quotidià.
- Sensibilitzar la comunitat educativa sobre la prevenció de residus.
- Facilitar el consum responsable i conèixer-ne diverses alternatives.
- Fomentar el treball en xarxa i comunitari.

INTRODUCCIÓ

LES JOGUINES I EL SEU IMPACTE

Actualment, a l'Estat espanyol cada infant rep, de mitjana, 10 joguines a l'any, una xifra relativament moderada si la comparem amb les 43 dels Estats Units o les 39 del Regne Unit¹.

El consum actual de joguines dista molt de ser sostenible. Es calcula que, a tot el món, el 80 % de les joguines acaben en un abocador, incinerades o als oceans. A França, sense anar gaire lluny, s'estima que anualment es llencen més de 40 milions de joguines².

Les zones de producció i de consum de les joguines estan molt distanciades entre si; és a dir, que cal transportar-les a grans distàncies, la qual cosa fa augmentar molt la seva petjada de carboni.

Pel que fa a la producció, veiem que es porta a terme principalment en tres països: Indonèsia, Tailàndia i principalment la Xina, que n'acumula el 70 % de la producció mundial.

El consum de joguines es reparteix d'una altra manera: Amèrica del Nord en consumeix el 40 %; Europa i Àsia, el 20 %, i Àfrica només representa l'1 % del consum global de joguines³.

Cal repensar el nostre model de consum i reduir la quantitat de joguines que comprem, triant només aquelles amb què els infants puguin jugar durant més temps, ja sigui per la seva durabilitat o per la seva versatilitat. També caldria parar atenció als materials amb els quals estan fabricades, ja que la gran majoria dels seus components (90 %) són de plàstic².

Per tots aquests motius, cal idear accions que redueixin el consum de joguines i n'allarguin la vida útil, així com promoure la compra de joguines fetes amb materials més sostenibles.

¹ [Associació Espanyola de Fabricants de Joguines](#)

² [Fundació Ellen MacArthur](#)

³ [Comerç Just](#)

LA ROBA I EL SEU IMPACTE

S'estima que, a Catalunya, cada persona consumeix entre 21,5 i 26 kg de tèxtils a l'any, i tan sols es recullen selectivament l'11 % dels residus tèxtils que es generen, un percentatge molt allunyat del d'altres fraccions de residus. Això implica que, **anualment, més de 147.000 tones de residus tèxtils s'incineren o es llencen a un abocador**¹. En resum, quasi tota la roba que es consumeix s'acaba llençant.

¹ [Agència de Residus de Catalunya](#)

A més, després del sector de l'energia², la indústria de la roba és la segona més contaminant del planeta, sent la responsable del 20 % de la contaminació industrial de l'aigua a tot el món i del 10 % de les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle, entre d'altres impactes. I es preveu que aquests valors continuïn augmentant.³

El model de consum actual és un dels principals responsables de la situació d'emergència climàtica en què ens trobem avui en dia. Un consum desmesurat i poc reflexiu que genera infinitat de residus, consumeix massa energia i recursos, deslocalitza i allunya la producció del consum i ens porta a no valorar tot el que tenim.

Com a resposta a aquest model, fa temps es va forjar el terme *consum responsable*. Un consumidor o consumidora responsable és aquella persona que, a l'hora de comprar, ho fa de manera moderada, informada, reflexiva i conscient i que, davant d'una oferta de consum, té en compte criteris ambientals, socials i econòmics.⁴

Convidar els alumnes a reflexionar sobre els seus hàbits i maneres de consumir, analitzar-los i proposar noves alternatives és un primer pas imprescindible per assolir una verdadera transició cap a un consum més conscient a la societat, alhora que se'ls reconeix com a agents de canvi i educadors.

² [Statista](#)

³ [Climaterra.org](#)

⁴ [Agència Catalana del Consum](#)

DESCOBERTA I APRENTATGE

Es proposa aquesta fase de descoberta i aprenentatge per despertar en l'alumnat la necessitat de generar un canvi d'hàbits en el seu dia a dia i en el seu entorn més proper, amb l'objectiu de reduir l'impacte ambiental i socioeconòmic de les indústries de la moda i les joguines. L'objectiu final d'aquesta fase de motivació és despertar-los la inquietud de col·laborar amb un mercat d'intercanvi.

Com ho farem?

Es proposa fer una cerca sobre cada etapa del món de la moda i de les joguines: la producció, el consum i la reutilització i reciclatge d'aquests objectes. Es prendrà com a punt de partida la roba o les joguines que cada persona tingui a casa i s'ampliarà l'estudi mitjançant la consulta de diverses fonts.

Abans d'aprofundir en la recerca, es recomana fer ús de dinàmiques que facilitin l'expressió d'opinions i sentiments sobre aquests temes per tal d'esbrinar els coneixements previs dels alumnes (per exemple, fent servir bolígrafs i papers o notes adhesives, escrivint a la pissarra, ensenyant imatges i transmetent emocions, fent la 'dinàmica del termòmetre' per ajudar a expressar opinions, etc.). És important fomentar la implicació emocional de l'alumnat perquè es facin seva la iniciativa.

Proposta de temàtiques

Opció 1. Temàtica joguines (recomanada per a EP)

Per fer aquesta fase de recerca es proposa que s'analitzin algunes de les joguines que els infants tinguin a casa. Observant la informació de l'etiqueta de la joguina s'esbrinarà, com a mínim, el país on s'ha fabricat i la localització de l'empresa que la distribueix.

Per seguir treballant aquest tema, es proposa investigar sobre les diferents fases de la vida útil d'una joguina. A l'ANNEX 2 trobareu diverses fonts d'informació.

1. Matèries primeres	2. Fabricació de les joguines	3. Consum i rebuig de les joguines	4. Hàbits per a un consum sostenible de les joguines
<p>1.1 Materials</p> <ul style="list-style-type: none"> - De quin/s material/s estan fetes les joguines triades? - Com s'obtenen aquests materials? - Impacte ambiental 	<p>2.1 Volum de material produït</p> <p>2.2 Localització de les fàbriques de les principals marques</p> <ul style="list-style-type: none"> - Per què estan agrupades en certes zones del planeta? (deslocalització) <p>2.3 Impacte ambiental</p> <p>2.4 Condicions laborals</p> <p>2.5 Països consumidors</p> <ul style="list-style-type: none"> - On es venen principalment aquestes joguines? 	<p>3.1 Consum per infant i any</p> <p>3.2 Després d'utilitzar-les</p> <p>3.2.1 Rebuig</p> <ul style="list-style-type: none"> - Quantes joguines es llencen cada any? - Quin és l'impacte ambiental d'aquests residus? 	<p>4.1 Consum conscient</p> <ul style="list-style-type: none"> - Quins criteris hem de tenir en compte a l'hora de triar les joguines? - Com consumim? Influència dels anuncis i les campanyes de Nadal - Com podem evitar comprar joguines noves? - Com podem allargar la vida de les joguines? <p>4.2 Reparació, reutilització i donació de joguines</p> <ul style="list-style-type: none"> - Què en podem fer, de les joguines que ja no volem? - A quines entitats ens podem adreçar? - Ús posterior: què se'n fa, de les joguines donades? - On van a parar les joguines donades?

Proposta de preguntes per treballar les quatre fases anteriors. Caldrà considerar el nivell de l'alumnat participant per escollir les preguntes més adequades.

Matèries primeres

- De quins materials estan fetes les teves joguines?
- Quantes joguines tens que continguin plàstic? Creus que el fet d'utilitzar plàstic en les joguines té algun impacte negatiu en el medi ambient? Per què?

Fabricació de les joguines

- Quantes joguines es fabriquen al món durant un any?
- Sabries dir a quin país han estat fetes les teves joguines? Hi ha algun país o països que es repeteixin? Per què creus que la immensa majoria estan fetes lluny de Catalunya?
- Creus que les persones que treballen fent joguines tenen unes condicions de treball dignes? Per què? Creus que tenen les mateixes condicions que podrien tenir a Catalunya?
- A quins països es venen les joguines principalment? Estan situats a prop o lluny del país on es fabriquen? Creus que el transport de les joguines té algun impacte negatiu en el medi ambient? Per què?

Consum i rebuig de joguines

- Saps quantes joguines es compren al món cada any? I sabries dir quantes se'n llencen?
- Quin és el destí més habitual de les joguines llençades? Creus que s'aprofiten?

- Creus que el volum de joguines llençades té algun impacte negatiu en el medi ambient? Per què?

Hàbits per a un consum sostenible

- Quantes joguines tens a casa?
- De totes els teves joguines, podries dir quantes n'utilitzes i quantes estan guardades sense fer-les servir?
- Creus que tens més joguines de les que necessites?
- Per què creus que volem tantes joguines? Tenir moltes joguines et fa sentir millor?
- Creus que els anuncis i els jocs de moda t'influeixen a l'hora de triar les joguines?
- Què en fas, habitualment, de les joguines que ja no utilitzes? Què se'n pot fer, d'aquestes joguines?
- De totes les teves joguines, sabries dir quantes són de primera mà i quantes de segona mà?
- Creus que és positiu per al medi ambient evitar comprar joguines? Per què?

Opció 2: Temàtica roba (recomanada per a ESO)

Es demana a cada participant que esculli la roba següent (amb etiqueta) del seu armari:

- uns texans
- una samarreta
- una dessuadora
- un abric
- un parell de sabates

A partir de les etiquetes s'obtindrà la informació següent:

- material de què està feta la roba (cal posar atenció en les composicions de diferents materials)
- lloc de fabricació

Per seguir treballant aquest tema, es proposa investigar sobre les diferents fases de la vida útil d'una peça de roba. A l'ANNEX 2 trobareu diverses fonts d'informació.

1. Matèries primeres	2. Confecció de la roba	3. Consum i rebuig de la roba	4. Hàbits per a un consum sostenible de la roba
1.1 Materials - Volum de material produït 1.2 Països productors - Impacte ambiental - Condicions laborals 1.3 Països consumidors - Materials exportats	2.1 Localització de les fàbriques de les principals marques - Per què estan agrupades en certes zones del planeta? (deslocalització) - Volum de material produït 2.2 Impacte ambiental 2.3 Condicions laborals 2.4 Països consumidors - Peces de roba exportades	3.1 Consum per habitant i any 3.2 Després d'utilitzar-la 3.2.1 Roba llençada - Tones de roba llençada cada any - Procés habitual de tractament de la roba llençada - Quin és l'impacte ambiental d'aquests residus?	4.1 Criteris a l'hora de triar quina roba comprem 4.2 Maneres d'allargar la vida útil de la roba 4.3 Alternatives a comprar roba de primera mà 4.3.1 Roba separada - Tractament de la roba separada - Entitats - Ús posterior - Països receptors 4.4 Guany ambiental de reciclar i reutilitzar la roba 4.5 Guany socioeconòmic de reciclar i reutilitzar la roba

Producció de la roba

La producció de la roba comprèn moltes etapes, cada una de les quals genera impacte en el medi ambient i les persones.

Caldrà investigar sobre els aspectes següents:

- Amb quin o quins materials està feta la roba? (matèria primera)
- Quins són els principals països productors d'aquesta matèria primera?
- Quins problemes ambientals i per als treballadors es deriven de l'obtenció de les matèries primeres?
- Quin impacte en la nostra salut tenen les substàncies tòxiques presents a la roba que ens posem?
- En quins països estan localitzades principalment les indústries on es fabrica el tèxtil? Són els mateixos països on s'obté la matèria primera?
- En quins països tenen les fàbriques les principals marques de roba? Són els mateixos països on s'obté la matèria primera i es fa el tèxtil?
- Els països consumidors de roba són els mateixos on es produeix?
- Té algun impacte ambiental aquest transport entre els diferents països?
- Què és la deslocalització i per què es produeix?
- Què és la petjada de carboni i com es relaciona amb la indústria de la moda? Té conseqüències ambientals? Quines?
- Què és la l'aigua virtual i com es relaciona amb la indústria de la moda? Té conseqüències ambientals? Quines?

Consum i rebuig de roba

Com ja hem vist, el fet de comprar una peça de roba nova implica un seguit d'impactes ambientals: extracció de recursos naturals, alteració dels usos del sòl, contaminació de l'ambient o males condicions laborals i de salut per als treballadors, entre molts d'altres.

Per escapar d'aquest sistema perjudicial per a les persones i el planeta, existeixen alternatives sostenibles que fomenten el consum responsable.

Es proposa investigar sobre aquests aspectes a nivell mundial:

- Quin és el consum de roba per habitant i any?
- Quina és la quantitat de roba que es llença cada any?
- Quin és el tractament més habitual que rep la roba no separada?
- Té algun impacte ambiental aquest tractament finalista? Quin?

Reutilització i reciclatge de la roba

Actualment, el residu tèxtil quasi no es tracta separatament de la fracció "resta" (contenedor gris) i el seu destí és, en la majoria de casos, un tractament finalista; és a dir, es crema o es llença en abocadors.

Afortunadament, existeixen alternatives sostenibles per a un consum responsable de la roba.

Es proposa investigar sobre els aspectes següents:

- Quins factors influeixen en la tria de la roba i en la quantitat que en comprem?

- Com podem reduir el nostre consum de roba sense renunciar a la moda?
- Quines alternatives existeixen a comprar roba de primera mà?
- Quina és la quantitat de roba que se separa de la fracció “resta”?
- Què se’n fa, de la roba separada? Com s’aprofita? Quins països en reben?
- Qui s’ocupa d’aquest aprofitament? (Administració pública, empreses privades, iniciatives solidàries, etc.)
- Quins són els guanys ambientals i socioeconòmics de reciclar i reutilitzar la roba?

Per ampliar el coneixement sobre el funcionament de la recollida i reutilització de la roba, pot ser interessant visitar una entitat de recuperació de tèxtil o un punt verd (sempre hi ha un contenidor de recollida de roba). Algunes entitats que ofereixen aquestes visites són Solidança o Formació i Treball.

PASSEM A L'ACCIÓ

Es proposa organitzar un mercat d'intercanvi de roba o joguines. El professorat serà l'encarregat de dinamitzar-lo amb el suport i la col·laboració de l'alumnat, en funció de les seves capacitats.

Imagina el mercat d'intercanvi

Per tal que el grup classe pensi accions per donar suport al mercat d'intercanvi, proposem realitzar una **dinàmica** molt senzilla: es tracta que, durant una estona, cada persona pensi una possible acció relacionada amb el mercat i l'escrigui en un paper. Cal animar l'alumnat a sentir-se lliure de proposar qualsevol idea sense pensar en els possibles comentaris dels companys.

Les persones participants s'asseuen en rotllana amb el seu paper i amb un llapis; es posa música i van passant el paper que tenen —i els que van rebent de qui està assegut a la seva esquerra— a la seva dreta. Quan la música s'atura, cada persona llegeix el paper que té a la mà i anota possibles millores a la idea que ha llegit.

Aquest procés es pot repetir tantes vegades com es vulgui per anar desenvolupant les idees.

Quan s'han llegit totes, s'intenta trobar similituds entre elles per anar-ne reduint el nombre i, quan això ja no és possible, es pot fer una votació per escollir la millor (o millors).

A partir de les propostes de l'alumnat, i amb l'assessorament del projecte Renova Escolar, es treballarà l'acció o accions relacionades amb el mercat d'intercanvi que hagin estat més ben valorades.

ORIENTACIONS PER ORGANITZAR EL MERCAT D'INTERCANVI

Perquè el mercat d'intercanvi funcioni correctament, es recomana definir els aspectes següents:

- **Dates de celebració.** Quan s'intercanviaran els objectes? Cal escollir el dia del mercat, elaborar un calendari de treball i fer el seguiment dels preparatius.
- **Dates de recollida dels articles.** Quan es recolliran?
Es poden tenir en compte dues opcions:
  - Opció 1 (recomanable)
S'estableixen uns dies i hores determinats per recollir la roba o les joguines que portarà l'alumnat.
  - Opció 2
Si no es disposa d'espai d'emmagatzematge, la recollida es pot fer el mateix dia del mercat.

- **Estat i puntuació dels articles.** En el moment de rebre la roba o les joguines, cal avaluar-ne l'estat per tal d'assegurar-se que estan en bones condicions. Tots els objectes tenen el mateix valor? Si es decideix assignar-los valors diferents en funció de les seves característiques, caldrà establir el criteri de puntuació. Com a exemple, la llista següent mostra la puntuació que habitualment es fa servir en el projecte Renova de l'Ajuntament de Barcelona:

1 punt: samarretes i complements

2 punts: jerseis, parts superiors de xandall, dessuadores, camises i jaquetes fines

2 punts: roba de nadó (fins a 24 mesos)

3 punts: pantalons, pantalons de xandall, vestits, faldilles, roba de vestir, conjunts

5 punts: jaquetes grans i abrics (màxim 2 peces)

S'utilitzen gomets per indicar el valor que s'ha assignat a cada article i la persona donant rep un tiquet amb la puntuació que ha obtingut per totes les peces donades (es poden utilitzar diferents colors per indicar el valor dels articles).

- **Tasques i torns.** Cal definir els torns d'atenció, els rols i responsabilitats de les persones participants i la distribució de tasques.
- **Normativa.** Quines normes tindrà l'intercanvi? Cal fixar el funcionament i la normativa del mercat.
- **Comunicació.** Com es donarà a conèixer el mercat d'intercanvi? Caldrà definir quins canals de difusió es faran servir (circulars informatives, whatsapp, correus electrònics, cartelleria, xarxes socials del centre, blog, etc.) i les condicions per participar-hi.
La secretaria del Renova Escolar posa a disposició dels centre educatius material de difusió de l'esdeveniment (lones i cartells editables) i punts de bescanvi. Per més informació i petició de material contactar amb la secretaria del Renova Escolar (renovaescolar@bcn.cat).
- **Espais, persones i materials necessaris.** Què necessitarem per organitzar i desenvolupar el mercat? Haurem de seleccionar els espais idonis per emmagatzemar la roba o les joguines recollides, el lloc on portar a terme el mercat i els materials que faran falta (quins, quants i on els aconseguirem): taules, cadires, burres per penjar la roba...
Es recomana assegurar amb antelació a l'inici de la recollida que hi haurà prou persones organitzadores, col·laboradores o voluntàries per poder portar a terme el mercat.
- **Enxarxament.** És bo posar-se en contacte amb entitats del territori per teixir aliances de participació conjunta.
- **Activitats complementàries.** És recomanable programar alguna activitat complementària per reforçar i socialitzar el missatge (vegeu Proposta d'accions complementàries al mercat).
- **Balanç.** Quin impacte positiu té el mercat? Per tal de poder conèixer quin és l'impacte de l'esdeveniment, cal recopilar alguns indicadors com, per exemple, nombre de persones participants o quantitat de roba o de joguines intercanviades (vegeu Tasques importants a fer durant el mercat d'intercanvi).
- **Excedents.** Què en farem, dels sobrants? Caldrà plantejar què se'n farà, dels articles que no s'hagin intercanviat. Una possibilitat és fer-los arribar a alguna entitat que s'encarregui de gestionar-los, com Solidança, Formació i Treball o Associació Il·lusions Solidàries, així com a associacions de veïns i veïnes, esplais, institucions religioses o altres iniciatives solidàries. També es poden portar als punts verds de la ciutat. Si al centre educatiu es disposa d'espai, una altra alternativa és crear un "armari de materials" per a aquelles famílies que en necessitin, perquè en puguin disposar al llarg del curs.

Tasques importants a fer durant el mercat d'intercanvi

- **Indicadors.** És necessari recopilar algunes dades, tant durant la recollida com durant l'intercanvi d'articles, per valorar l'impacte de l'acció.

Dades necessàries:

- Nombre de persones organitzadores
- Nombre de persones participants en la recollida
- Nombre de persones participants en l'intercanvi
- Nombre de peces de roba o de joguines recollides
- Nombre de peces de roba o de joguines intercanviades

Dades opcionals:

- Conscienciació de les persones participants. Es poden portar a terme breus entrevistes per esbrinar l'impacte del mercat en els hàbits de consum de les persones participants, proposar-los criteris de consum responsable acompanyats d'una puntuació (de l'1 al 5, per exemple), etc.
- Recursos estalviats gràcies a aquesta acció. Es proposa calcular la quantitat d'aigua (vegeu Petjada hídrica associada a diferents peces de roba), les emissions de CO₂ (vegeu Petjada de carboni associada a diferents peces de roba) o els productes tòxics (vegeu Substàncies tòxiques presents a la roba) estalviats per no consumir roba o joguines de primera mà.

Proposta d'accions complementàries al mercat

- Construir i decorar els contenidors de recollida, les paradetes, etc.
- Fer pòsters o tríptics informatius sobre els resultats de la recerca feta prèviament.
- Idear alguna activitat (petits jocs, una cançó, una teatralització, etc.) per transmetre informacions adquirides durant la fase de recerca i conscienciar de la importància de portar a terme un consum sostenible.
- Crear contingut audiovisual que s'emeti en algun dispositiu durant el mercat.
- Fer un full informatiu amb les "Instruccions per organitzar un mercat d'intercanvi a la teva classe".
- Crear una notícia per difondre l'esdeveniment entre tots els cursos del centre escolar i les seves famílies a través de diferents mitjans de comunicació (interns del centre i de l'entorn proper).
- Mitjançant un *speaker*, fer entrevistes en directe a les persones organitzadores i participants en el mercat i aportar dades d'interès.
- Confeccionar bosses de tela del mercat. Es poden repartir quan es porti la roba i les joguines per intercanviar i utilitzar-les per endur-se els articles adquirits.
- Crear un distintiu o diploma de "Persona que ha participat en el mercat".

REALITZACIÓ DEL MERCAT D'INTERCANVI

Intercanvi

Durant l'intercanvi, les persones participants han d'escollir i bescanviar els articles de roba o les joguines en funció de la puntuació dels seus tiquets.

Posada en marxa del mercat d'intercanvi

1. Preparació dels espais.
  - Sala amb taules, cadires i burres per exposar els articles. També seran d'utilitat gomets i tiquets de colors, material d'oficina divers, etc.
  - Si es decideix fer una activitat complementària durant el mercat, caldrà dividir l'espai de la sala.
  - Normativa de l'intercanvi consultable (caldrà valorar si als organitzadors els cal tenir-la impresa).
  - Llista orientativa del valor dels articles classificats en 4 o 5 grups.
  - Full per recollir indicadors.
2. Col·locació dels articles recollits damunt de les taules o burres.
3. Inici del bescanvi.
4. Finalització del bescanvi i desmuntatge de l'espai.
5. Gestió dels articles no intercanviats segons el protocol acordat.

VALORACIÓ I PROPOSTES DE MILLORA

Un cop acabat el mercat d'intercanvi és el moment de mirar enrere i avaluar tota la feina feta. D'aquesta valoració es poden extreure propostes de millora que faran possible que, edició rere edició, el Renova Escolar sigui més enriquidor.

De la mateixa manera, es recullen algunes dades d'interès que, de manera coordinada amb el "Mercat d'intercanvi Renova la teva roba!" i el "Mercat d'intercanvi Renova les teves joguines!", s'utilitzen per calcular la quantitat de residus evitats segons roba o joguines recollides i intercanviades.

El **formulari de valoració** del Renova Escolar es troba en el següent enllaç:

<https://forms.office.com/r/LNwJPMJEL8>

ANNEX 1

RELACIÓ CURRICULAR DE LA FITXA DIDÀCTICA 'ORGANITZACIÓ D'UN INTERCANVI DE ROBA O JOGUINES PER L'ALUMNAT A TRAVÉS D'ALGUNA ASSIGNATURA O PROJECTE ESCOLAR (PRIMÀRIA I SECUNDÀRIA)'

Dins del context del nou currículum, d'acord amb el Decret 175/2022, de 27 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica, a l'hora de programar hem de tenir en compte diverses innovacions.

Aquest decret defineix l'estructura del currículum, que inclou com a novetat les competències clau, els indicadors competencials al final de l'etapa, que constitueixen el perfil competencial de sortida, i els nous elements curriculars per al desplegament de les àrees i matèries: competències específiques, criteris d'avaluació, sabers i situacions. (Departament d'Educació, 2022)

Així, doncs, per fer aquesta programació es tindran en compte aquestes competències clau i els nous elements com les competències específiques, els criteris d'avaluació, els sabers i les situacions d'aprenentatge, sempre que siguin adients per a aquesta activitat.

Part I. ASPECTES COMUNS DE LA PROGRAMACIÓ EN LES DUES ETAPES

Els sis vectors

Prèviament a desenvolupar la proposta, posem el focus en els sis reptes que tenim actualment com a societat, posats a l'abast com a eines útils per revisar els processos d'aprenentatge. Són sis elements que hem de tenir presents a l'hora d'articular programacions i d'elaborar o dissenyar activitats i nous projectes, que ens serveixen de punt de partida.

Així, doncs, en l'elaboració de la nostra fitxa didàctica tindrem en compte de manera transversal en totes les parts del projecte Renova Escolar els eixos vertebradors de la figura 1.

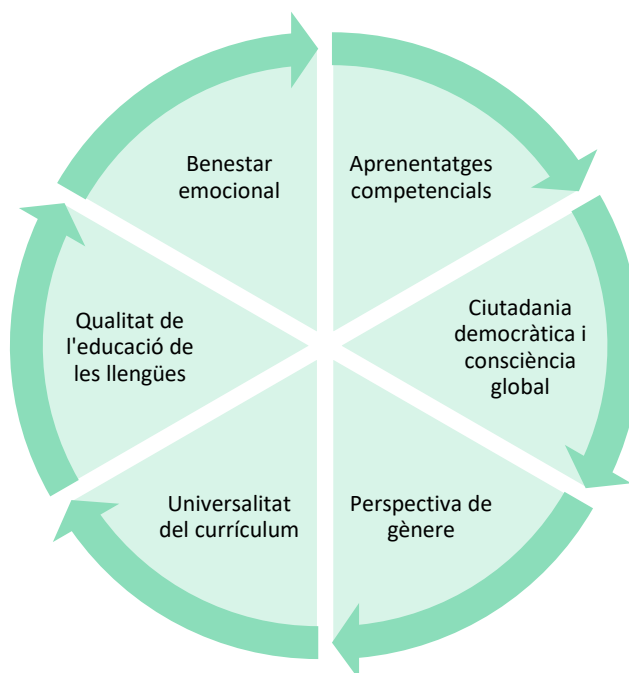

Figura 1. Els sis vectors del currículum educatiu actual

Competències clau

La vinculació entre les competències clau i els reptes del segle XXI és l'aspecte que donarà sentit als aprenentatges, en apropar l'escola a situacions, qüestions i problemes reals de la vida quotidiana. Com que es fa una proposta basada en una situació d'aprenentatge per afavorir aprenentatges amb sentit, es considera que es mobilitzen de manera directa les tres competències clau seleccionades a continuació:

- 1) Competència en comunicació lingüística
- 2) Competència plurilingüe
- 3) Competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria
- 4) Competència digital
- ✓ 5) Competència personal, social i d'aprendre a aprendre (CPSAA)
- ✓ 6) Competència ciutadana (CC)
- ✓ 7) Competència emprenedora (CE)
- 8) Competència en consciència i expressió culturals

Tractament de les competències transversals

Pel que fa a les quatre competències transversals, que connecten directament amb les competències clau, amb aquesta activitat se'n treballen explícitament les següents, relacionades per ordre d'importància en la proposta educativa:

Competència ciutadana

L'activitat proposada pretendrà mobilitzar, principalment, aquesta competència transversal, en què l'alumnat requerirà de **comprensió crítica de la realitat social**, política, científica i especialment **ecològica i econòmica**, des d'un punt global i local, **per dirigir accions per millorar-la**.

La competència ciutadana requereix el tractament globalitzat de problemes complexos a través de la identificació de les característiques i els components d'aquests tipus de problemes del món real. El tractament globalitzat interrelaciona els sabers de diversos camps de coneixement i creació per abordar les situacions des de la seva complexitat i aportar, si escau, propostes de solució. En aquest sentit, els objectius de desenvolupament sostenible ofereixen una gran diversitat de contextos a partir dels quals es poden treballar aquests tipus de propostes.

Competència emprenedora

Com bé es descriu a l'annex 4 de l'esmentat decret, aquesta competència consisteix en un procés social i dinàmic en què les persones **identifiquen oportunitats per innovar i actuar, transformant les idees en projectes en un context real**. Fomenta la proactivitat per organitzar una idea que parteix de l'interès d'un col·lectiu i requereix pensament crític i

incorporar una perspectiva ètica, així com de pensament creatiu, per trobar solucions eficaces, originals, flexibles i innovadores i convertir-les en accions. Cal destacar que, a l'hora de fer un servei comunitari, cal desenvolupar aquesta competència transversal en alt grau.

Competència personal, social i d'aprendre a aprendre

Les situacions d'aprenentatge necessiten intercanviar idees, compartir responsabilitats i generar un context de respecte i valoració, amb un objectiu comú; i, alhora, implicar-se de manera activa, autònoma i permanent en l'aprenentatge, així com actualitzar els coneixements i adquirir noves habilitats. És per això que en el projecte Renova aquesta competència transversal també es mobilitza en cert grau.

Competència digital/ Competència plurilingüe

Aquestes competències es treballaran o no en funció de com l'alumnat decideixi organitzar l'ApS. Per exemple, si les TIC s'inclouen en alguns dels processos d'aprenentatge, ja sigui per buscar informació i seleccionar-la, per difondre l'esdeveniment o per cercar entitats i treballar en xarxa, o bé si es fa un procés de comunicació i difusió del projecte en que es treballi la llengua catalana, castellana, anglesa o qualsevol de les llengües curriculars.

Descripció dels components del currículum esmentats en aquest document

Les situacions d'aprenentatge

Són escenaris que l'alumnat es troba a la vida real i que es poden utilitzar per desenvolupar aprenentatges. Consisteixen en una realitat —actual, passada o previsible en el futur— amb una pregunta o un problema que cal comprendre i al qual cal donar resposta. (Departament d'Educació, 2022).

L'aprenentatge basat en situacions **pot comportar elaborar un producte o dur a terme un servei comunitari**.

Les situacions permeten programar el curs de qualsevol nivell, àrea, matèria o àmbit a partir d'una col·lecció o seqüència de contextos, reptes o circumstàncies del món real, dels quals deriven preguntes que cal contestar i que entrellacen els sabers, és a dir, els coneixements, les destreses, els valors i les actituds amb les capacitats que sustenten l'enfocament competencial dels aprenentatges. Això modifica la planificació habitual d'adquisició de sabers i de desenvolupament de competències basada en la lògica acadèmica pròpia de les àrees de coneixement o matèries, plasmada en la seqüència tradicional dels temes de les disciplines, i s'acosta a la lògica de l'aprenent per donar sentit als seus aprenentatges basant-se en la seqüència de contextos rellevants plasmats en les situacions.

La proposta educativa feta pel projecte Renova encaixa totalment amb aquests escenaris que ara es volen promoure als centres educatius al llarg de tota l'educació bàsica i el batxillerat. Es podrà adaptar a la majoria de nivells, àrees, matèries o àmbits, serà un repte del món real i necessitarà enllaçar sabers, destreses i competències, tant transversals com específiques.

Finalitats de l'aprenentatge basat en situacions:

1. Es pretén que l'alumnat desenvolupi les competències de les àrees o matèries a partir de la incorporació i combinació dels sabers corresponents a una o més àrees o matèries que permeten interpretar la situació que es planteja, ja que, en general, tenen un caràcter globalitzat i transversal. Promouen en l'alumnat la construcció de coneixement

amb sentit, sempre a partir de la incorporació de nova informació i mitjançant la comprensió de la situació estudiada.

2. I que l'alumnat afronti, guiat pels docents, problemes complexos; que l'aprenent raoni, imagini, planifiqui, explori, investigui, gestioni recursos, s'autoreguli, treballi de manera col·laborativa i avaluï i comuniqui els seus aprenentatges, fomentant aspectes relacionats amb l'interès comú com el treball per combatre les desigualtats, la consciència global o la convivència democràtica, essencials perquè l'alumnat sigui capaç de respondre amb eficàcia als reptes del segle XXI, aspectes relacionats amb l'assoliment de les competències clau.

Competències específiques

Es tracta de les capacitats i els sabers que l'alumnat ha d'adquirir per poder-los fer servir en diferents situacions de la seva vida. Són la síntesi de les competències clau i els sabers propis de cada àrea o matèria.

Criteris d'avaluació

Ara estan vinculats a les competències específiques i suposen el referent de l'avaluació. Indiquen els aprenentatges adquirits per l'alumnat.

Part II. RENOVA COM A PART D'UNA ASSIGNATURA/MATÈRIA O PROJECTE ESCOLAR

A L'ETAPA D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA

Des d'una àrea, assignatura o àmbit

En el cas que es dirigeixi a l'etapa d'educació primària, la proposta del projecte Renova Escolar no s'incorporarà des d'un servei comunitari, ja que aquesta acció educativa no s'inclou en el currículum de primària, però es podrà fer des d'una assignatura, matèria o àmbit en què el centre hagi agrupat les àrees, d'una durada anual.

El projecte Renova té cabuda, per exemple, en les **àrees** de primària següents:

Coneixement del
medi natural,
social i cultural

Educació en
valors cívics i
ètics

Competències específiques i criteris d'avaluació de les àrees

Coneixement del medi natural, social i cultural

Bloc I	Bloc II	Bloc III
CULTURA CIENTÍFICA	TECNOLOGIA I DIGITALITZACIÓ	SOCIETATS I TERRITORIS
Desenvolupament de destreses o estratègies pròpies del pensament científic, propiciació d'indagació i descobriment del món que ens envolta.	Si escau perquè se'n fa ús en algun nivell, capacitar l'alumnat en el maneig bàsic de recursos digitals per satisfer les seves necessitats d'aprenentatge.	Elaboració d'una interpretació del món personal, esment dels reptes i situacions del present i l'entorn local i global per conviure d'una manera més cívica, democràtica, solidària, sostenible i compromesa.

SABERS de Coneixement del medi natural, social i cultural

CULTURA CIENTÍFICA	TECNOLOGIA I DIGITALITZACIÓ	SOCIETATS I TERRITORIS
<ul style="list-style-type: none"> [1r i 2n] Iniciació a l'activitat científica: valoració dels coneixements científics com a mitjà per entendre els fets i fenòmens de l'entorn natural i de la vida quotidiana. [3r i 4t] Iniciació a l'activitat científica: construcció i ús del vocabulari relacionat amb les diferents investigacions i temàtiques estudiades; valoració de l'ús de la ciència i la tecnologia per ajudar a comprendre les causes de les pròpies accions, prendre decisions raonades i executar tasques de manera més eficient. [5è o 6è] Iniciació a l'activitat científica: selecció de les tècniques d'indagació adequades a les necessitats d'investigació; construcció i ús del vocabulari relacionat amb les temàtiques estudiades, valoració de l'ús de la ciència per comprendre les causes de les accions pròpies i col·lectives i prendre decisions raonades. 	<ul style="list-style-type: none"> [1r i 2n] Projectes de disseny i pensament computacional: identificació de les fases en reptes simples; aplicació de manera guiada i col·laborativa de les fases del projecte de disseny (empatitza, defineix, idea, prototipa i avalua); aplicació d'estratègies bàsiques per al treball en equip. [3r i 4t] Projectes de disseny i pensament computacional: descomposició d'un repte en parts més senzilles, reconeixement de patrons i elaboració de seqüències per a la resolució del problema o la creació d'un producte. [5è i 6è] Digitalització de l'entorn personal d'aprenentatge: aplicació d'estratègies avançades per a la planificació i la cerca d'informació fent valoració, discriminació, selecció i organització de les informacions més segures, eficients i respectuoses; domini de les regles bàsiques de recollida. Projectes de disseny i pensament computacional: aplicació de les fases del pensament computacional en reptes complexos, planificació i aplicació de les fases del projecte de disseny, utilització d'estratègies de resolució de problemes en situacions d'incertesa. 	<ul style="list-style-type: none"> [1r i 2n] Consciència ecosocial: reconeixement d'actuacions responsables orientades a la reducció, reutilització i reciclatge de residus en l'entorn proper. [3r i 4t] Reptes del món actual: comprensió del pas de l'economia de subsistència a la sobreproducció i l'economia de consum global, analitzant les activitats productives, el seu valor, el control dels diners i els mitjans de pagament per tendir a la igualtat social i garantir l'accés universal als recursos com a resposta a les problemàtiques subjacents als ODS. Consciència ecosocial: introducció a les causes i les conseqüències del canvi climàtic identificant mesures de mitigació relacionades amb l'activitat de les persones; coneixement de com l'activitat humana actua en la transformació i la degradació dels ecosistemes naturals per afrontar mesures de conservació i protecció; desenvolupar actituds de consum responsable; esment i ús dels hàbits de consum responsable; avantatges dels productes de proximitat. [5è i 6è] Reptes del món actual: valoració dels efectes de l'economia global en la consecució dels ODS. Consciència ecosocial: identificació i anàlisi de les causes i les conseqüències del canvi climàtic a escala local i global, valoració d'actuacions que contribueixen a la consecució dels ODS en l'orientació que donem al nostre estil de vida, estudi del funcionament dels mercats analitzant la responsabilitat ambiental i social de les empreses i les cooperatives, l'economia verda i el consum responsable i de productes de proximitat.

Competència específica 2

Plantejar-se preguntes sobre el món, aplicant diferents estratègies de raonament i mètodes del pensament científic, per interpretar, respondre i predir els fets i fenòmens del medi natural, social i cultural i per prendre decisions creatives i decidir actuacions ètiques i socialment sostenibles.

Criteris d'avaluació adients al projecte

1r i 2n	3r i 4t	5è i 6è
<p>2.1 Demostrar curiositat, formulant-se preguntes i realitzant prediccions possibles per conèixer objectes, fets i fenòmens.</p> <p>2.2 Buscar informació de fonts digitals i analògiques, segures i fiables i</p>	<p>2.1 Demostrar curiositat, formulant-se preguntes investigables i fent prediccions raonades per conèixer objectes, fets i fenòmens.</p> <p>2.2 Buscar i seleccionar de manera autònoma informació de diferents fonts</p>	<p>2.1 Demostrar i mantenir la curiositat, formulant-se preguntes investigables i fent prediccions raonades sobre temes d'actualitat relacionats amb el medi.</p> <p>2.2 Buscar informació de fonts digitals i analògiques, segures i fiables i</p>

<p>seleccionades de manera pautada, per utilitzar-la en investigacions relacionades amb el coneixement del medi.</p> <p>2.4 Comparar i relacionar les informacions i els resultats obtinguts amb les prediccions realitzades per formular possibles respostes a les qüestions plantejades.</p>	<p>digitals i analògiques segures i fiables per emprar-la en les investigacions relacionades amb el coneixement del medi.</p> <p>2.4 Comparar i relacionar les informacions i els resultats obtinguts amb les prediccions realitzades per formular possibles respostes a les qüestions plantejades.</p>	<p>seleccionades de manera pautada, per utilitzar-la en investigacions relacionades amb el coneixement del medi.</p> <p>2.4 Analitzar i interpretar la informació, les dades obtingudes en la investigació i les prediccions realitzades per valorar la coherència de possibles solucions a les qüestions plantejades.</p>
--	---	--

Competència específica 3

Resoldre problemes i reptes generant cooperativament un producte creatiu i innovador a partir de projectes interdisciplinaris, utilitzant diferents estratègies de raonament, com el pensament de disseny i el pensament computacional, per respondre a necessitats concretes.

Criteris d'avaluació adients al projecte

1r i 2n	3r i 4t	5è i 6è
<p>3.1 Reconèixer necessitats o identificar reptes concrets de l'entorn proper i participar en projectes interdisciplinaris cooperatius, de manera guiada, per crear prototips que els resolguin.</p> <p>3.2 Aportar idees que puguin donar resposta a un problema o necessitat d'acord amb diferents estratègies de raonament, com el pensament de disseny o el pensament computacional, compartint-les a través de descripcions orals, representacions i models, i establir cooperativament criteris per avaluar el projecte i la gestió del treball conjunt.</p>	<p>3.1 Identificar i analitzar necessitats o reptes de l'entorn proper i establir objectius senzills per crear prototips o solucions digitals que els resolguin.</p> <p>3.2 Proposar possibles solucions que puguin donar resposta a un problema o necessitat d'acord amb diferents estratègies de raonament, com el pensament de disseny o el pensament computacional, compartint-les a través de descripcions orals, representacions i models, i establir cooperativament criteris per avaluar el projecte i la gestió del treball conjunt.</p>	<p>3.1 Avaluar les necessitats de l'entorn i establir objectius concrets per crear prototips o solucions digitals que les resolguin.</p> <p>3.2 Dissenyar possibles solucions a problemes plantejats d'acord amb diferents estratègies de raonament, com el pensament de disseny o el pensament computacional, mitjançant estratègies bàsiques de gestió de projectes cooperatius, tenint en compte els recursos necessaris i les fases d'execució i establint criteris concrets per avaluar-ne la viabilitat.</p>

Competència específica 6

Analitzar críticament les causes i les conseqüències de la intervenció humana en l'entorn integrant els vessants social, econòmic, cultural, tecnològic i ambiental definits en els objectius de desenvolupament sostenible, per tal de promoure la capacitat d'afrontar els problemes, aportar solucions i actuar de manera individual i col·laborativa en la seva resolució, posant en pràctica hàbits de vida i de consum responsables i sostenibles.

Criteris d'avaluació adients al projecte

1r i 2n	3r i 4t	5è i 6è
<p>6.1 Identificar la relació de l'ésser humà amb el món que l'envolta en l'ús i aprofitament dels elements i recursos de l'entorn.</p> <p>6.2 Participar en activitats que permeten avançar cap als ODS de manera conscient i contextualitzada.</p> <p>6.3 Mostrar comportaments i actituds de vida sostenible, conseqüents amb el respecte, la cura i la protecció del planeta.</p>	<p>6.1 Identificar i analitzar la intervenció humana en el món i en problemes ecosocials, proposant solucions possibles a escala local.</p> <p>6.2 Escollir i realitzar accions corporatives que facilitin afrontar els reptes i desafiaments proposats en els ODS de manera crítica i contextualitzada.</p> <p>6.3 Adquirir hàbits de vida sostenible i conseqüents amb el respecte, la cura i la protecció de les persones del planeta.</p>	<p>6.1 Analitzar la intervenció humana en el món i aportar opinions fonamentades per fer front a problemes ecosocials i involucrar-se en la seva resolució.</p> <p>6.2 Dissenyar propostes o activitats, cooperativament, per avançar cap a la consecució dels ODS de manera crítica i contextualitzada.</p> <p>6.3 Participar en la construcció de models de convivència sostenibles en el temps basats en la cooperació, la cura i la protecció de l'entorn i el respecte a les persones i al planeta.</p>

Competència específica 6

Observar, detectar, comprendre i interpretar canvis i continuïtats del medi natural, social i cultural, analitzant relacions de casualitat, simultaneïtat i successió, per explicar i valorar les relacions entre diferents elements i esdeveniments que permeten entendre el present i imaginar futurs possibles.

Criteris d'avaluació adients al projecte		
1r i 2n	3r i 4t	5è i 6è
	7.1 Identificar i contextualitzar temporalment esdeveniments de l'entorn proper per poder interpretar el present com a producte del passat i comprendre la incidència de les decisions actuals en el futur.	7.1 Relacionar i contextualitzar temporalment esdeveniments rellevants per poder interpretar els canvis del present com a producte del passat i comprendre la incidència de les decisions actuals en el futur.
Competència específica 9		
Participar en la vida social de manera eficaç i constructiva respectant i aprofundint en el desenvolupament dels drets humans i dels infants i de les minories, per tal d'aconseguir una ciutadania activa, responsable i implicada.		
Criteris d'avaluació adients al projecte		
1r i 2n	3r i 4t	5è i 6è
9.1 Participar en l'entorn social i en la comunitat escolar, de manera assertiva i constructiva, amb responsabilitat i utilitzant un llenguatge inclusiu i no violent.	9.1 Participar en la comunitat escolar i la vida social realitzant activitats, assumint responsabilitats i establint acords de manera dialogada i democràtica, emprant un llenguatge inclusiu i no violent.	9.1 Participar activament en la comunitat escolar, la vida social i l'entorn assumint responsabilitats, establint acords i presentant propostes de millora de la vida al centre des de l'exercici dels principis democràtics, que emanen dels drets humans i dels infants i de les minories.

Educació en valors cívics i ètics (únicament als cursos de 5è i 6è)

Bloc I	Bloc II	Bloc III	Bloc IV
AUTOCONEXEMENT I AUTONOMIA MORAL	SOCIETAT, JUSTÍCIA I DEMOCRÀCIA	SOSTENIBILITAT I ÈTICA AMBIENTAL	EDUCACIÓ EMOCIONAL
<p>Pretén motivar l'alumnat perquè investigui sobre els seus valors i principis i les normes que han d'orientar les seves vides com a persones i ciutadania.</p>		<p>Que l'alumnat compregui la relació entre les nostres formes de vida i l'entorn, que identifiqui els grans problemes ecosocials i debati sobre com afrontar-los.</p>	
SABERS d'Educació en valors cívics i ètics			
AUTOCONEXEMENT I AUTONOMIA MORAL		SOSTENIBILITAT I ÈTICA AMBIENTAL	

- Desenvolupament del pensament crític i ètic en situacions de debat a l'aula.
- Desenvolupament de l'autonomia i la responsabilitat.
- Valoració de l'ètica com a principi de les nostres accions en entorns propers relacionats amb la vida quotidiana.
- Valoració i reconeixement de l'impacte de l'activitat humana en el planeta a partir d'accions quotidianes.
- Desenvolupament de l'autonomia i la responsabilitat.
- Valoració de l'ètica com a principi de les nostres accions en entorns propers relacionats amb la vida quotidiana.
- Anàlisi dels límits del planeta i del canvi climàtic en el marc de projectes realitzats a l'aula.
- Identificació de mecanismes i estratègies per al desenvolupament sostenible en el context local.
- Realització d'accions vinculades a l'economia circular, al consum responsable i de productes de proximitat i a l'ús sostenible en l'àmbit local.
- Desenvolupament d'hàbits i actuacions individuals i col·lectives en el marc dels ODS i en l'orientació que donem al nostre estil de vida.

Competència específica 3
Interpretar les relacions sistèmiques entre l'individu, la societat i la natura, així com la importància de l'acció local i les seves conseqüències en l'entorn proper, per desenvolupar un paper actiu i conseqüent amb el respecte, la cura i la protecció de les persones i del planeta.
Criteris d'avaluació adients al projecte
<p>3.1 Identificar propostes per afavorir l'aturada del canvi climàtic a partir de l'anàlisi de les problemàtiques en el context local i argumentant el deure ètic de protegir i tenir cura de la natura.</p> <p>3.2 Realitzar accions que afavoreixen l'assoliment dels ODS a través d'acords i actuacions individuals i col·lectives.</p> <p>3.3 Desenvolupar actituds i valors de compromís basats en el respecte, la cura i la protecció de les persones, dels animals i del planeta, a través d'accions individuals i en l'àmbit local, vinculades al consum responsable i de productes de proximitat, a l'ús sostenible de l'aigua, l'energia i la mobilitat, a la gestió dels residus i al respecte per la diversitat ètnica i cultural.</p>

A L'ETAPA D'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA

Sabers

Són el conjunt de coneixements, destreses, valors i actituds propis d'una àrea. Es formulen amb relació a contextos on es pot desenvolupar el seu aprenentatge competencial. Els docents poden incorporar contextos alternatius si ho consideren pertinent. Per tal de facilitar els aprenentatges i el desenvolupament de les competències específiques corresponents, el professorat pot valorar la possibilitat d'organitzar els sabers de la matèria, o de les diferents matèries coordinades en un àmbit, a partir de situacions d'aprenentatge. (Departament d'Educació, 2022)

Des d'una àrea, matèria o àmbit

La proposta del projecte Renova també **pot encaixar dins de diferents matèries, àrees o projectes globalitzadors, o bé en les hores de gestió autònoma**, segons les propostes d'organització de cada centre educatiu.

La potencialitat és que, **en el nou decret curricular, l'educació ecosocial esdevé com a pilar transversal** i, per tant, gran part de les àrees o matèries, si no totes, tindran sabers vinculats a la temàtica de la sostenibilitat. Això facilita defensar projectes com el de Renova a les escoles, per molt que dificulta fer un projecte tancat i igual per a tots els centres educatius (aspecte a considerar a l'hora de fer la proposta).

En cas que el centre educatiu de secundària hagi desenvolupat una franja horària organitzada com a **projecte globalitzador** a l'ESO, en funció de les línies del centre o dels seus projectes, s'hi podria generar i incloure el projecte Renova Escolar amb diferents enfocaments ajustats als seus programes; per exemple:

- amb un enfocament social i de servei a les persones
- amb un enfocament de recerca de l'entorn
- amb un enfocament científic i tecnològic
- amb un enfocament social i artístic

En cas que el centre educatiu hagi dedicat les hores de gestió autònoma a projectes propis, com pot ser organitzar el servei comunitari íntegrament en horari lectiu, o hagi potenciat l'oferta optativa d'alguna matèria que pugui tenir relació amb la temàtica del projecte, també es poden vincular amb el projecte Renova Escolar, per exemple, amb els sabers i continguts de les matèries optatives següents:

Emprenedoria

Economia
bàsica

Cultura
científica

Tecnologia

En cas que el centre tingui una organització escolar més centrada en l'anterior decret curricular o sense un projecte concret en les hores de gestió autònoma, s'inclouen les següents matèries obligatòries de 3r i 4t que poden tenir **continguts i sabers** relacionats amb la temàtica, i des de les quals es podria implementar, desenvolupar i avaluar el projecte Renova Escolar. A l'apartat següent es fa l'anàlisi dels blocs que es treballen, els sabers relacionats amb la temàtica i les competències específiques amb els seus criteris d'avaluació d'ambdues matèries.

Educació en
valors cívics i
ètics

Ciències socials:
geografia i
història

Competències específiques i criteris d'avaluació de les matèries obligatòries

Educació en valors cívics i ètics

Bloc I	Bloc II	Bloc III	Bloc IV
AUTOCONeixEMENT AUTONOMIA MORAL	SOCIETAT, DEMOCRÀCIA	JUSTÍCIA	SOSTENIBILITAT AMBIENTAL
		ÈTICA	EDUCACIÓ EMOCIONAL
<p>S'integra en el punt en què es pretén motivar l'alumnat a investigar sobre els seus valors i principis i les normes que han d'orientar les seves vides com a persones i ciutadania.</p>		<p>Es treballa com a eix central en el projecte, ja que la temàtica inclou la necessitat de comprendre l'ecodependència i la interacció entre la nostra manera de viure i consumir i el medi social i natural.</p>	
SABERS d'Educació en valors cívics i ètics			
AUTOCONeixEMENT AUTONOMIA MORAL			SOSTENIBILITAT AMBIENTAL
<ul style="list-style-type: none"> Desenvolupament del pensament crític i ètic en situacions de debat a l'aula. Desenvolupament de l'autonomia i la responsabilitat. Valoració de l'ètica com a principi de les nostres accions en entorns propers relacionats amb la vida quotidiana. 		<ul style="list-style-type: none"> Desenvolupament de l'empatia, la cura i el respecte pels éssers vius i el medi natural, en actuacions quotidianes relacionades amb l'entorn proper. Reconeixement de l'impacte de l'activitat humana en el planeta a partir d'accions quotidianes. Anàlisi del grau de sostenibilitat d'una forma de vida. Anàlisi dels límits del planeta i del canvi climàtic. Identificació de mecanismes i estratègies per al desenvolupament sostenible en el context local. Realització d'accions individuals vinculades a l'economia circular, al consum responsable i de productes de proximitat, a l'ús sostenible de l'aigua, l'energia i la mobilitat i a la gestió dels residus en l'àmbit local. 	
Competència específica 1			

Indagar i analitzar aspectes vinculats a la construcció de la pròpia identitat i a les qüestions ètiques relatives al projecte vital, en un context social, analitzant de manera reflexiva i crítica la informació obtinguda, per promoure l'autoconeixement i la resolució de dilemes morals de manera autònoma i raonada.

Criteris d'avaluació adients al projecte

- 1.1 Implicar-se en el procés d'autoconeixement i creixement personal mostrant-se actiu i proactiu davant de les propostes educatives d'aula, de centre i de la comunitat.
- 1.3 Analitzar de manera crítica i raonada la informació obtinguda per mitjà de diverses fonts aplicant criteris ètics de manera autònoma.
- 1.4 Resoldre dilemes morals i altres situacions relatives al projecte vital amb responsabilitat i autonomia moral a través de la indagació.

Competència específica 2

Integrar de manera crítica normes i valors cívics i ètics i actuar i interactuar, a partir del reconeixement de la seva importància en la regulació de la vida individual i comunitària, per aplicar-los de manera efectiva i justificada en diferents contextos i per promoure una convivència pacífica, respectuosa, democràtica i compromesa amb el bé comú i amb una societat inclusiva.

Criteris d'avaluació adients al projecte

- 2.2 Manifestar actituds de ciutadania activa i democràtica a partir del coneixement del moviment associatiu i la participació respectuosa i constructiva en activitats de grup.
- 2.3 Aplicar principis ètics en la presa de decisions col·lectives, en la planificació d'accions coordinades i en la resolució de problemes.
- 2.4 Mostrar un compromís actiu amb el bé comú a través del diàleg raonat sobre qüestions ètiques d'actualitat.

Competència específica 3

Integrar i avaluar les relacions sistèmiques entre l'individu, la societat i la natura i l'ecodependència de les activitats humanes, mitjançant la identificació i l'anàlisi de problemes ecosocials de rellevància, per desenvolupar hàbits i actituds èticament compromesos amb l'assoliment d'un estil de vida sostenible.

Criteris d'avaluació adients al projecte

- 3.1 Avaluar la interconnexió i l'ecodependència de les activitats humanes adoptant compromisos i participant en la societat amb accions locals sostenibles i de millora en relació amb els problemes ecosocials de més rellevància.
- 3.2 Realitzar i promoure accions que afavoreixen l'assoliment dels objectius de desenvolupament sostenible a través d'acords i actuacions individuals i col·lectives de manera activa i compromesa.
- 3.3 Desenvolupar actituds i valors de compromís basats en el respecte, la cura i la protecció de les persones, dels animals i del planeta, a través d'accions individuals i col·lectives, a escala local i global, vinculades al consum responsable i de productes de proximitat, a la mobilitat sostenible, a la preservació del patrimoni natural i al respecte per la diversitat etnicocultural.

Competència específica 4

Desenvolupar i mostrar una adequada estima de si mateix i de l'entorn, reconeixent i valorant les emocions i els sentiments propis i aliens, per a l'assoliment d'una actitud empàtica, respectuosa i acurada envers un mateix, els altres i la natura.

Criteris d'avaluació adients al projecte

- 4.1 Expressar de manera respectuosa i assertiva les pròpies emocions manifestant una ajustada autoestima en diferents contextos educatius i socials.
- 4.2 Identificar i regular adequadament les pròpies emocions i les dels altres, en situacions de participació tant individuals com col·lectives.
- 4.3 Manifestar una actitud empàtica i respectuosa envers un mateix, els altres i la natura, en activitats realitzades a l'entorn escolar i comunitari.

Ciències socials: geografia i història

Bloc I	Bloc II	Bloc III
REPTES DEL MÓN ACTUAL	SOCIETATS I TERRITORI	COMPROMÍS CÍVIC LOCAL I GLOBAL

Inclou l'anàlisi dels objectius de desenvolupament sostenible i contribueix a tenir en compte els reptes i problemes actuals. Es tracta d'un enfocament basat en els problemes rellevants, perseguint els judicis propis, la capacitat de debat i l'accés a la informació i generació de criteri.

Posa l'èmfasi en el món contemporani i a explicar l'evolució de les societats al llarg del temps. S'utilitzaria en cas que al projecte es fes la recerca de com s'ha arribat a aquesta societat de consum.

Aquest component integra els valors i actituds i el desenvolupament integral i personal de l'alumnat.

SABERS de Ciències socials: geografia i història

REPTES DEL MÓN ACTUAL	SOCIETATS I TERRITORI	COMPROMÍS CÍVIC LOCAL I GLOBAL
Objectius de Desenvolupament Sostenible Consciència global i sostenibilitat global i local Economia i sostenibilitat	Sistemes econòmics i desigualtat Població, territori i recursos Sostenibilitat i producció	Responsabilitat ecosocial Ciutadania i compromís cívic Les cures i la comunitat

Competència específica 2

Indagar i argumentar a partir de problemes socials rellevants, locals i globals per desenvolupar un pensament crític i respectuós amb les diferències, que contribueixi a construir la identitat individual i col·lectiva i a aconseguir un present i un futur més justos i inclusius.

Criteris d'avaluació adients al projecte

- 2.1 Generar productes originals i creatius tot connectant i reelaborant els coneixements previs mitjançant les eines d'investigació pròpies de les ciències socials.
- 2.3 Construir la identitat individual i col·lectiva en el context del món actual, dels seus reptes i conflictes, des d'una perspectiva crítica, sistèmica i global, tot reconeixent la diversitat com a element enriquidor de la convivència.
- 2.4 Elaborar i comunicar productes propis, crítics i argumentats, amb una mirada oberta al diàleg i al respecte a judicis i plantejaments diferents, tot reflexionant sobre el propi procés d'aprenentatge.

Competència específica 3

Interpretar els canvis i les continuïtats dels processos històrics, mitjançant la realització de projectes d'investigació i l'ús de fonts primàries i secundàries, per interpretar els problemes del món actual i fer propostes a favor de la pau, el benestar i el desenvolupament sostenible.

Criteris d'avaluació adients al projecte

- 3.1 Distingir els grans canvis del món actual, als sectors productius, mercats i relacions socials, debatent les seves implicacions per a les generacions futures.
- 3.2 Realitzar propostes per assolir els objectius de desenvolupament sostenible —mitjançant projectes de recerca—, argumentades a partir de gràfics, imatges i mapes.
- 3.3 Reflexionar sobre els reptes del passat, present i futur, i afrontar-los des de la perspectiva del sistema-món, la justícia social i la sostenibilitat.

Competència específica 7

Identificar els fonaments que sostenen les identitats personals i col·lectives des d'una perspectiva intercultural, respectant els sentiments de pertinença, i valorar les diverses manifestacions culturals i artístiques i el patrimoni material i immaterial per contribuir a la cohesió social i als valors que emanen d'una ciutadania europea responsable i solidària.

Criteris d'avaluació adients al projecte

- 7.1 Interpretar els processos que han constituït les societats europees actuals per mitjà d'una anàlisi intercultural i que

incorpora una multiplicitat de factors i de perspectives.

7.4 Posicionar-se de manera argumentada davant de situacions de desigualtat, domini, injustícia i discriminació exercida sobre determinats col·lectius i minories.

Competència específica 9

Valorar críticament les dinàmiques d'interdependència entre diferents factors dins d'un món globalitzat i les desigualtats i conflictes que es generen, i relacionar les problemàtiques locals i globals per proposar alternatives basades en la cultura de la pau i adquirir compromisos que permetin la consecució d'un món més solidari i sostenible.

Criteris d'avaluació adients al projecte

9.1 Reconèixer els compromisos internacionals a favor de la pau, la seguretat de la mobilitat humana i la cooperació que desenvolupen les institucions i altres entitats no governamentals i de la societat civil.

9.2 Interpretar la interdependència entre el passat i el present i reflexionar sobre la capacitat de decisió personal i col·lectiva com a subjectes històrics, adquirint compromisos per actuar en la millora de l'entorn proper.

Bibliografia

DOCUMENTS CONSULTATS

- Departament d'Educació (novembre 2022). *El nou currículum. Una oportunitat per aprendre amb sentit*. Extret de:
<https://projectes.xtec.cat/nou-curriculum/educacio-basica/>
- Departament d'Educació (27 setembre 2022). LOMLOE. Decret 175/2022, de 27 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica, Generalitat de Catalunya. Extret de:
<https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/8762/1928585.pdf>
- Departament d'Educació (sense data). Formació d'equips directius - Nou currículum. Sessió 2 - Organització del nou currículum. Extret de:
https://docs.google.com/presentation/d/1tTV8GHICuVLpiSHcwiiJNsvnpv8tb-ZANNJhzzZSml4/preview?slide=id.g11978ec8147_6_0

ANNEX 2

Origen de les matèries primeres

- Indústria textil: ¿las materias primas pueden ser naturales y químicas? – Audaces
- ¿De dónde viene el tejido con el que se fabrica tu ropa? – Moda Sostenible España
- El mapa mundial del aprovisionamiento – Moda.es

Petjada de carboni associada a diferents peces de roba

- La huella de carbono en el sector textil – Bezero
- Calculadora de la petjada de carboni de la moda – ThredUp

Petjada hídrica associada a diferents peces de roba

- Un vaquero: 3.000 litros de agua – ABC
- Huella hídrica de la moda: el agua que no vemos – Meteored
- La huella hídrica de la ropa: ¿cuánta agua se necesita para hacer una camiseta? – COMPRAÉTICA

Impacte ambiental i socioeconòmic de la indústria de la moda

- El impacto de estar siempre a la última moda – Mans Unides
- Fast fashion: de tu armario al vertedero – Greenpeace
- Salarios dignos – Campaña Ropa Limpia, SETEM
- Recursos – Campanya Roba Neta, SETEM i RETS
- Redesigning the future of fashion – Ellen MacArthur Foundation
- Siete años de la Campaña Detox – Greenpeace
- Amplifying worker voices in the garment and sportswear industry – Clean Clothes Campaign
- Fashion Revolution

Substàncies tòxiques presents a la roba

- Tóxicos textiles: El gran problema de la industria de la moda – Sostenibilidad + Vida
- Tòxics a la moda: 7 substàncies nocives comunes a la roba – Regió 7
- Toxics Threads: The Big Fashion Stitch-Up – Greenpeace

Consum responsable

- Guía para el consumo responsable de ropa – Campaña Ropa Limpia
- Mapa de botigues de segona mà – Ajuntament de Barcelona
- Llogar la roba: la nova manera de vestir que creix i arrela – Ara
- Economía circular – Ellen MacArthur Foundation
- Textiles – FairTrade International

- Primera desfilada amb roba de segona mà al 080 Barcelona Fashion Reborn – Diputació de Barcelona
- Pacte per a la moda circular de Catalunya – Generalitat de Catalunya
- Per allargar la vida de la roba:
  - Tallers Reparar (temàtica “Tèxtil”)
  - Millor que nou! (localitzador)
  - Vídeos Millor que nou!
    - Mascaretes reutilitzables
    - Furoshiki: emboliquem amb roba
    - Bosses de roba
    - Allarguem la vida dels texans vells
    - Embolcall sostenible
    - Barret reversible
    - Aprendre a arreglar roba
    - Arranjaments de roba bàsics
- On podem portar la roba que ja no volem?
  - Solidança
  - Formació i Treball
  - Mercat d'intercanvi Renova la teva roba!
  - Mercat d'intercanvi Renova les teves joguines!
  - Roba Amiga (“Amb BOSS@ al contenidor TARONJA”, “Una segona vida per a la roba”)
    - Càritas
    - Engrunes
    - Entrevista a Andrea Membrado de Solidança
    - Què fem amb la roba que ja no sabem com aprofitar?

Informació sobre el residu tèxtil

- Webinar EWWR Barcelona Escoles 27/09/2022 – Generalitat de Catalunya
- Pla de prevenció de residus de Barcelona 2012-2020 – Ajuntament de Barcelona
- Països on va a parar la roba usada:
  - España incrementó la exportación e importación de ropa usada durante 2019 – EFEVerde
  - Ropa usada y otros artículos textiles usados – OEC

Contingut audiovisual

- The true cost
- Las costuras de la piel
- River blue
- Machines